

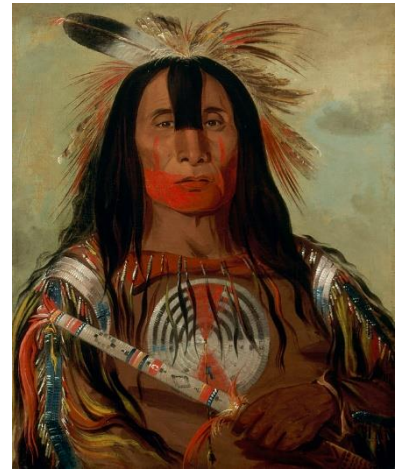
De indianen van de prairie

Doelstellingen

- De leerlingen maken kennis met de indianen van de prairie.
- De leerlingen geven uitleg aan elkaar.
- De leerlingen luisteren naar elkaar.
- De leerlingen voegen alle informatie samen in een collage.

Materiaal

- 4 teksten (zie bijlage)
- Kaartjes voor de rolverdeling
- Tablets of laptops (met internetverbinding)
- Een koptelefoon voor iedere leerling
- PowerPoint (te downloaden via <https://thecircleofcourage.jouwweb.be/in-de-praktijk/verbondenheid/cooperatief-kennismaken-met-de-indianen>)
- De Cirkel van Moed
- Zwarte en gele veer
- A3 blad per stamgroep
- 4 blanco A4-bladen per expertgroep

Voorbereiding

Plaats de banken per 4. Hang een blad met de namen van de leerlingen op de bank. Je kan iedere groep een stamnaam geven. Hou hierbij rekening met de groepsverdeling voor de expertgroepen. Voor de leerlingen gaan zitten, nemen ze elk een potlood, gom, lat, markeerstift en balpen mee.

Lesverloop

Introductie

De indiaan 'Vlijtig Liesje' is aanwezig in de klas. Ze vertelt aan de leerlingen dat ze hen vandaag les mag geven.

- "Waar zou de les over gaan?" (indianen)
- "Willen jullie graag wat meer weten over indianen?"
- "Wie weet er al veel over indianen?"

Er wordt een afbeelding van Christoffel Columbus op het bord geprojecteerd.

- "Oké, we beginnen eraan."
- "Wie weet wie dit is?"
- "Was het een indiaan?" (grapje)

De indiaan Vlijtig Liesje vertelt dat de persoon op de afbeelding Christoffel Columbus is.

- “Maar wat heeft Christoffel Columbus met indianen te maken?”

Er wordt een afbeelding van een wereldkaart en de route van Columbus getoond.

- “De ontdekkingsreiziger Christoffel Columbus wou vanuit Spanje een nieuwe vaarroute vinden naar India. In die tijd, meer dan 500 jaar geleden, dachten veel mensen dat de aarde plat was, dus bleven ze zo dicht mogelijk bij de kustlijn. Columbus was ervan overtuigd dat de aarde rond was en besloot om via het westen India te bereiken. Toen hij in 1492 aankwam op de Bahama’s, dacht hij dat hij in India was. Daarom werden deze eilanden de West-Indische eilanden genoemd en noemde men de bevolking indianen. Dus eigenlijk kun je niet zeggen dat Amerika ontdekt werd, want toen Columbus in Amerika aankwam, woonden er al miljoenen mensen. Columbus maakte meerder reizen, zowel naar Zuid-, Midden- als Noord-Amerika. Overal woonden er al mensen. Er bestaan namelijk honderden verschillende indianenvolken, elk met een eigen cultuur en geschiedenis. Afhankelijk van waar de indianen wonen, dragen ze andere kleren, hebben ze andere gewoontes, wonen ze op een andere manier, enzovoort.”

Vrije exploratie

- “Vandaag gaan we het hebben over de indianen van de prairie. Dit zijn waarschijnlijk de meest bekende van alle Amerikaanse indianen. Ik ben zelf een Sioux-indiaan. Dit volk leefde op de prairie. De Cirkel van Moed is bij hen ontstaan.”
- “Wie weet wat de prairie is?” (Er wordt een afbeelding op het bord geprojecteerd.)
- “Prairie is de naam voor een grasvlakte zoals die in Noord-Amerika voorkomt. De indianen van de prairie worden ook wel de indianen van de vlakten genoemd.”

Aan de hand van een brainstorm wordt op het bord genoteerd wat de leerlingen al weten over de indianen van de prairie.

Onderzoeksfase

Groepsverdeling

De leerlingen zitten per 4 aan een tafel. Dit is hun stam. De groepjes krijgen de naam van een stam. Ik geef iedere leerling een nummer van 1 tot en met 4. Dit wordt ook op het bord geprojecteerd. De klas wordt in heterogene groepen verdeeld. De groepsindeling werd gemaakt aan de hand van het sociomatrix via de site www.sometics.be. Op de site kan je de optimale groepsplattegrond opstellen om het sociaal klimaat en het werkklimaat te verbeteren.

Toon waar alle nummers 1 samen mogen zitten, de nummers 2, 3 en 4.

- “Jullie zitten nu per nummer samen. Ieder nummer krijgt een andere tekst, maar de teksten hebben allemaal met de indianen van de prairie te maken. Straks gaan jullie terug op jullie plaats zitten en leren jullie je stamleden iets over jullie tekst.”

Inhoud teksten: de komst van het paard, de heilige bizon, tipi’s en versiering.

Rollen verdelen

Om deze activiteit goed te laten verlopen, krijgt iedere leerling een rol. De rollenverdeling wordt geprojecteerd op het bord. Bij de verdeling wordt rekening gehouden met de sterktes van de leerlingen.

De rollen zijn:

- De stiltebewaker
De stiltebewaker zorgt ervoor dat het groepje niet te luid gaat spreken. Er kan overlegd worden met een stemvolume, waarvan ik niet hoor wie er aan het spreken is. Als ik stemmen duidelijk herken, dan gaat het te luid in de klas.
- De planner
De planner zorgt ervoor dat het stappenplan goed wordt opgevolgd.
- De bemiddelaar
De bemiddelaar zorgt ervoor dat er geen ruzies ontstaan en dat iedereen aan het woord kan komen.
- De tijdsbewaker
De tijdsbewaker houdt het uur in de gaten en geeft aan de planner aan dat er overgegaan moet worden naar de volgende stap.

De leerlingen krijgen 30 minuten voor de opdracht.

Stappenplan

De leerlingen gaan aan het werk aan de hand van een stappenplan.

De stappen zijn:

- 1) Scan de QR-code en beluister de tekst.
- 2) Bespreek: waarover ging de tekst?
- 3) Lees elk een deel van de tekst luidop. Markeer de woorden die jullie belangrijk vinden.
- 4) Bouw allemaal een woordspin met de gemarkeerde woorden.
- 5) Oefen aan de hand van de woordspin in wat je straks over de tekst zal vertellen.
- 6) Kennen jullie de inhoud? Stel ter controle elk een vraag over de tekst aan elkaar.

Kunnen jullie elkaars vraag beantwoorden? Goed zo!

Ga langs bij de groepjes om te helpen indien nodig. Bekijk of ze de stappen volgen. Wijs de leerlingen op hun rol.

Rapportage

De leerlingen gaan terug bij hun stam zitten. Ze krijgen een nieuw stappenplan.

1. Vertel aan elkaar wat je gelezen hebt. Gebruik de woordspin als geheugensteun. De nummers 1 vertellen eerst, vervolgens de nummer 2, 3 en 4.
2. Stel elkaar vragen. Steek je hand op als je aan het woord wil komen.
3. Ontwerp samen een poster over 'de indianen van de prairie'. Overleg en wees creatief.

Op de poster staan:

- tekeningen,
- belangrijke woorden.

De posters worden opgehangen.

Verbreding/verdieping

Vraag aan de leerlingen aan welke kracht ze tijdens deze activiteit gewerkt hebben. Iedereen had zijn meerwaarde en was een volwaardig lid van de groep. Verbondenheid en behulpzaamheid stond centraal.

Projecteer een afbeelding van een vredespijp op het bord.

- "Wat is dit?"
- "Wat heeft de vredespijp met verbondenheid te maken?"

De vredespijp was één van de heiligste voorwerpen van de indianen. De pijp werd gerookt om vrede te bezegelen, bondgenootschappen te sluiten of gunsten van de goden en de natuur te verkrijgen. Voor het roken wees men de smeulende pijp eerst omhoog, naar de zon, dan omlaag, naar de aarde en daarna in de vier windrichtingen.

De leerlingen mogen iets in hun boekje noteren en in dat van hun groepsleden.

Bijlage

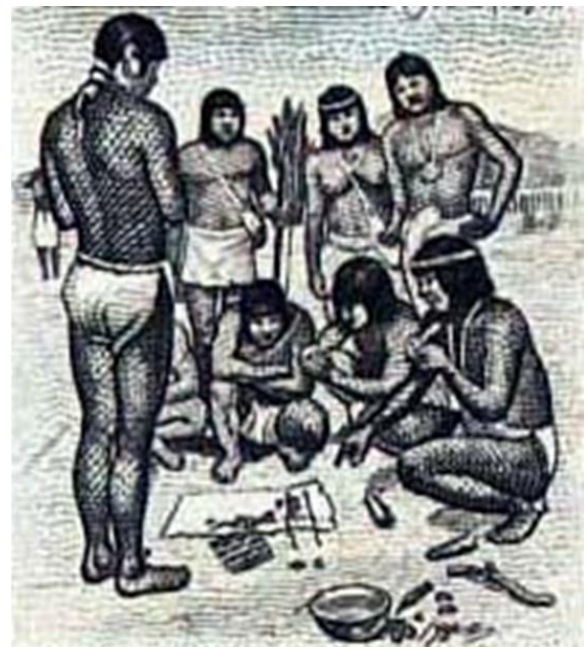
tijdsbewaker

stiltebewaker

bemiddelaar

planner

De planner zorgt ervoor dat het stappenplan goed wordt opgevolgd.

De stiltebewaker zorgt ervoor dat het groepje niet te luid gaat spreken. Er kan overlegd worden met een stemvolume, waarvan ik niet hoor wie er aan het spreken is. Als ik stemmen duidelijk herken, dan gaat het te luid in de klas.

De bemiddelaar zorgt ervoor dat er geen ruzies ontstaan en dat iedereen aan het woord kan komen.

De tijdsbewaker houdt het uur in de gaten en geeft aan de planner aan dat er overgegaan moet worden naar de volgende stap.

De komst van het paard

De eerste paarden werden in de 17de eeuw door de Spanjaarden meegebracht. Deze probeerden de paarden uit handen van de indianen te houden, maar tevergeefs. De indianen beseften hoe handig paarden konden zijn.

Deze dieren konden veel zwaardere lasten dragen dan hun vroeger lastdieren, de honden. Een hond kon 18 tot 20 kilo dragen, een paard wel 135 kilo. De Indianen spanden honden voor een travois, een soort V-vormige slee, meestal gemaakt van twee tentpalen. Toen de indianen paarden kregen, konden ze een grotere travois maken en dus ook meer voedsel, kledij en gereedschap meenemen.

De indianen leerden zichzelf hoe ze deze “vreemde honden”, zoals zij ze noemden, moesten berijden. Na verloop van tijd kregen de Indianen steeds meer paarden. Vaak vingen ze dieren uit de kuddes “mustangs”, paarden die waren ontsnapt en over de vlaktes zwierven.

De paardrijkunst stond in hoog aanzien en de indianen van de vlakten behoorden tot de beste ruiters ter wereld. Ze ontwikkelden speciale manieren om te paard te jagen.

De indianen waardeerden en bewonderden hun paarden. De verzorging was het werk van jongens en jonge mannen. In de lente en zomer graasden de paarden op de prairie. 's Winters werden ze dichterbij het kamp gehaald.

Toen er eenmaal paarden op de prairie waren, kozen steeds meer stammen, zoals de Crow en de Cheyenne, voor een nomadisch* bestaan op zoek naar paarden. Volken die eerst gescheiden leefden, kwamen nu met elkaar in aanvaring. Paarden waren zoveel waard dat rijkdom werd bepaald door het aantal paarden dat iemand had. Het getuigde van grote moed als je een vijandelijk kamp binnen kon sluipen en een paard meenam zonder gepakt te worden.

Paarden werden zelfs gebruikt als betaalmiddel. Zo kreeg een vrouw paarden mee als bruidsschat*. Een opperhoofd kon in aanzien stijgen als hij zijn vrijgevigheid toonde door een arm lid van zijn groep een paard te schenken. Als een man stief was het gebruikelijk om zijn lievelingspaard te doden en het naast hem te leggen. Zijn andere paarden werden weggegeven.

Nomadisch: heen en weer trekkend

Bruidsschat: Een bruidsschat of bruidsgift is een geschenk dat de bruid mee krijgt als ze in het huwelijk treedt. De hoogte van de bruidsschat wordt bepaald door onderhandelingen tussen de twee families.

De heilige bizon

Bizons waren de belangrijkste dieren op de prairie. Hun vlees was voedzaam en van hun huid werden kleren en tipi's gemaakt. De indianen leefden in harmonie met deze dieren. Ze doodden alleen de dieren die ze nodig hadden en gebruikten zoveel mogelijk van elk karkas.

De bizon is een groot log dier. De stieren kunnen ruim een ton zwaar worden. De koeien zijn kleiner maar hun vlees is ook beter. Bizons hebben een goed reukvermogen, maar ze kunnen slecht zien. Als ze zich bedreigd voelen, kunnen ze erg kwaad worden en stormen ze op hun vijand af. De bizonjacht was dan ook erg zwaar en echt gevaarlijk.

Het hele jaar door kon op bizons worden gejaagd, maar de jachtmethode verschilde van seizoen tot seizoen. Soms beslopen de indianen hun prooi in hun eentje of met een klein groepje, maar meestal trok een grote groep jagers op een kudde af. In de herfst of winter volgden de indianen de prehistorische methode, waarbij een hele kudde bizons een ravijn of omheind terrein ingejaagd werd en vervolgens werd afgeslacht. Het enige verschil was dat de indianen nu paarden konden gebruiken en dus niet te voet hoefden te gaan.

Tijdens de zomermaanden verspreidden de bizons zich over de Grote Vlakten. In die maanden waren er twee jachtmethodes. Bij de eerste sloten de jagers te paard een kudde in en schoten ze de dieren neer.

Bij de tweede methode reden de jagers mee met de kudde en schoten ze enkele dieren van hun keuze van vlakbij neer. Daarbij gaven ze de voorkeur aan het gebruik van pijl en boog; de vroegere geweren waren lastig te laden tijdens de rit, niet erg zuiver en zeer kostbaar.

Bijna elk onderdeel van de bizon werd gebruikt. Het vlees werd vers gegeten en gedroogd voor de winter. De huiden werden schoongemaakt. Van gedroogde ongelooide* huid maakten de indianen kisten, zadeltassen, tuig voor de paarden en touw. Als de huiden bewerkt werden tot soepel leer maakten ze er kleding, beddengoed, tipi's en zadeldekens van. Van de botten maakten ze gereedschap, van de horens bekers en lepels en van de pezen draad of boogpezen*. Het bizonvet werd gebruikt als poetsmiddel. De hoeven werden tot lijm gekookt, de mest diende tot brandstof.

Kleding van bizonleer

Ongelooide huid: looien is het behandelen van de huid, zodat deze in leer verandert. Ongelooide huid, werd nog niet behandeld.

Boogpezen: het touwachtige deel van een boog.

Versiering

Veel prairie-indianen kregen al jong gaatjes in hun oren, soms in een ceremonie*. Sommige stammen hadden liefst verschillende gaatjes en droegen in elk gaatje een klein oorbelletje. Armbanden en enkelringen hoorden meestal bij danskostuums en werden niet elke dag gedragen. Ze waren versierd met stekels, kralen en repen bont met de klauwen of hoeven er nog aan.

Mensen beschilderden regelmatig hun gezicht en haar met verf van fijngemalen aarde, klei en steen. Dit gaf meestal rode, gele en bruine kleuren. Soms beschilderden ze zich nadat ze een droom hadden gehad. Zulke patronen hadden een heel persoonlijke betekenis. Voor de strijd beschilderden krijgers hun gezicht en hun paard met patronen in heldere kleuren. Dit deden ze om de vijand bang te maken. Het konden afbeeldingen van heldendaden zijn of een herkenningsteken van de krijgerorde.

**ceremonie: een plechtigheid voor een belangrijke gebeurtenis.*

De prairie-indianen tatoeëerden zich ook. Tatoeages waren deels voor de sier, maar meestal waren ze het resultaat van een droom met een belangrijke betekenis.

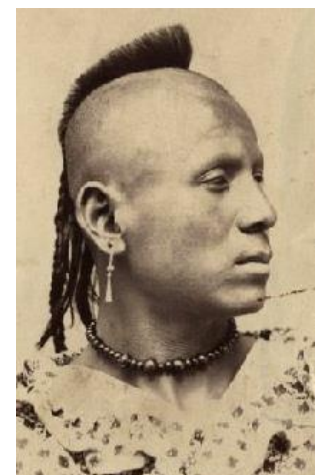

Zowel mannen als vrouwen versierden hun hoofd met hoofdtooien van hertenleer, repen bont en zelf hele dierenhuiden. Aan de hoofdtooi van een man kon je zijn positie binnen de stam aflezen of zien bij welke orde hij hoorde. Wie zijn moed had getoond werd beloond met een ere-veer. Aan de kleur en de vorm van de veer kon je zien wat iemand precies had gedaan. De krijgershoofdtooien en andere uitvoerige hoofddeksele werden alleen bij speciale gelegenheden gedragen.

Ze waren gemaakt van stekels, bont, veren en bizonhorens. Ze werden vaak gedragen als teken van moed in de strijd. Je hoefde niet per se een opperhoofd te zijn om een krijgershoofdtooi te mogen dragen.

Haar had vaak een symbolische betekenis en volgens sommige stammen was het een deel van de ziel. Behalve van de eigen smaak hing de haarstijl ook af van de tradities van de stam of van dromen. Het haar werd los en lang gedragen, soms met een beschilderde scheiding of in een strakke vlecht of kort geknipt of geschoren.

Tipi's

De plaats voor het nieuwe tipi-kamp stond meestal al een tijd voor het vertrek vast. De meeste stammen en groepen hadden vaste plekken vlakbij water en goed grasland voor de paarden. In de winter zetten groepen hun tipi's op in beschutte valleien of bossen, om beter beschermt te zijn tegen de kou. Maar in de zomer als de hele stam bij elkaar kwam en het warm was, stonden ze in een grote kring op de open prairie.

De tipi's waren degelijk en boden beschutting tegen de regen, zon en kou. Sommige stammen, zoals de Sioux en de Zwartvoeten, beschilderden de buitenkant van hun tipi's. Andere stammen, zoals de Crow (Engels voor kraai), deden dat meestal niet. Uitvoerig beschilderde tipi's waren heel bijzonder. Meestal waren dat de tipi's van opperhoofden. Krijgers versierden hun tipi's met afbeeldingen van hun prestaties op het slagveld of met beelden uit hun visioenen.

De tipi van een familie was ruim en comfortabel al moesten volwassenen wel bukken wanneer ze door de voorflap kwamen. De ingang was altijd naar het oosten gericht, omdat daar de zon opkomt en omdat de wind meestal uit het westen kwam. Mannen moesten rechtsaf als ze een tipi binnenkwamen, vrouwen linksaf. Bovendien was het beleefd om achter een zittend persoon langs te lopen.

In het midden van de tipi brandde een vuur van vrijwel rookloze, gedroogde bizonmest. Hiernaast stond het altaar van de familie, waar de rook van zoet gras en wierook de lucht vulde. De bedden lagen langs de rand en waren bedekt met bizonvachten. De familie en de gasten zaten op huiden en vachten. Het hoofd van de familie, of een speciale gast, zat achterin. Voedsel en kleren werden langs de rand opgeborgen in tipi-tassen van zacht leer. Aan de palen hingen heilige buidels en oorlogstroeën. In de winter, of als het slecht weer was, werden alle maaltijden klaargemaakt op het vuur in de tipi.

De heilige bizon

De komst van het paard

Versiering

Tipi's

